Jüdische Pester Zeitung.

איף די .זע צייטונג קאנן מאז
יעדען טאג
פ ר ע נ ו מ ע ר י ר ע ן
אונד דער פרענומעראציאנס-טערמי'
בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעם
ערסטען בלאטטעס.

די רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פ ע ס ט
וואיטצנער בולוואר נומ' 29,
וואהין מאן אויך די פרענומעראצי-
אנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאסטעט

פיר עסטעררייך-אונגארן

גאנציעהריג	10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג	5 גולד. — קר. ע. וו.
פירטעליעהר.	2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פיר'ס אויסלאנד

גאנציעהריג	11 גולד. — קר' ע' וו'
האלביעהריג	5 גולד. 50 קר' ע' וו'
פירטעליעהר'	2 גולד. 75 קר' ע' וו'

Nr. 122, דרייצעהנטער יאהרגאנג

פעסט, פרייטאג ה השון ה.תרמ"ב.

Pest, den 28. Oktober 1881.

איין דרייפאך וויכטיגער טאג.

דער געסטריגע טאג וואר אין דרייפאכער בע-
ציעהונג איין וויכטיגער. ערסטענס, האט געסטערן
אין ו ו י ע ן די ערעפפנונג דער דעלעגאציאנען
שטאטטגעפונד; צווייטענס, לאנגטע אן דעמזעל-
בען טאגע דער קאניג פאן איטאליען זאממט גע-
מאהלין אין דער עסטעררייכישען הויפטשטאדט אן,
אים אונזערעם מאנארכען איינען בעזוך אבצו-
שטאטטען; אונד דריטטענס, בעגאננען געסטערן
אין דייטשלאנד די רייכסטאגס-וואהלען, וועלכען
מיט געשפאננטען ערווארטונגען ענטגעגענגעזע-
הען ווירד.

פאן נעכסטעם אינטערעססע זינד אונס די
דעלעגאציאנען. דער געמיינזאמע קריעגס-מיניסטער
האט בערייטס זיינע פאראויס-בערעכנונגען דער
ארמעע-אויסגאבען פיר דאס יאהר 1882 דען דעלע-
גאציאנען פארגעלעגט, אונד אים דיעזען ענטנעה-
מען וויר, דאס אונזערע ארמעע-אויסגאבען אים
נעכסטען יאהרע 105,742,868 גולדען בעטראגען ווער-
דען; אלזא: אום $1\frac{6}{10}$ מילליאנען גולדען מעהר אלס
הייער! דיעזע מעהר-אויסגאבע זוכט דער קריעגס-
מיניסטער דאדורך צו רעכטפערטיגען, דאס יעטצט
די פרייזע דער בעקליידונג אונד דער לעבענס-
מיטטעל געשטיעגען זינד אונד דאס מאן די קאסט-
שפיעליגען בעפעסטיגונגס-בויטען איבעראלל פארט-
זעטצען מיססע. —

מאן האט געהאפפט, דאס געראדע וועגען
דעם זאנדערבארען צופאללעס, דאס דער איטאלי-
ענישע קאניג געראדע אם ערעפפנונגס-טאגע דער
דעלעגאציאנען אין וויען איינטריפפט, וואס דאך אויף
די בעפעסטיגונג דעם פריעדענס דייטעט, אונזער
קריעגס-מיניסטער די ארמעע-אויסגאבען פער-
מינדערן אונד ניכט נאך פערמעהרען ווערדע. וואצו
ברויכען וויר אויך דען גראסען קריעגס-צושטאנד
אין דער ארמעע, ווענן וויר מיט דייטשלאנד, רוס-
לאנד, פראנקרייך אונד נון אויך מיט איטאליען בע-
פריינדעט זינד; דער איטאליענישע קאניג איזט יא
עבען אין וויען צו דיעזעם צוועקע איינגעטראפפען,
אום אונזערעם מאנארכען צו בעווייזען, וויא ערנסט
עס איהם אום די פריינדשאפט מיט עסטעררייך-
אונגארן איזט!

מאן זאללטע גלויבען, דאס געראדע די פיע-
לען מאנארכען-צוזאממענקינפטע, וועלכע מאן דאך
אויף פריינדשאפט אונטער דיעזען מאנארכען דיי-
טעט, צור פערמינדערונג דער גראסען אייראפעאישען
ארמעען פיהרען ווירדען — אונד נון ווירד טראטצ-
דעם אונד אללדעם טיכטיג פארטגעריסטעט.

אויך ביי דען רייכסטאגסוואהלען אין דייטש-
לאנד דרעהט זיך יעטצט אללעס אום די פראגע:
זאלל די ביזהעריגע ביסמארק'שע ווירטהשאפט,
וועלכע דאצו פיהרט, אים אללען איינוואהנערן
דייטשלאנדס סאלדאטען צו מאכען, אום דאס דייט-
שע רייך אין איינען גראסען מיליטער-שטאאט אומצו-
וואנדעלן, פארט-בעשטעהען אדער ניכט. די לי-
בעראלען אין דייטשלאנד ווינשען, דאס מאן נון איך
שאן פיר די איננערע פערבעססערונג דעם רייכעס
עטוואס טהון מאגע, דא די פורכטבארען אפפער,
וועלכע די גראסען דייטשען ארמעען אין אנשפרוך
נעהמען, דאס דייטשע פאלק אן דען בעטטעל-
שטאב ברינגען. ביסמארק איזט נון איין פיינד דער
ליבעראלען; ער פערבינדעט זיך עהער מיט דער
ריקשריטטס-פארטייא, מיט דער גייסטליכקייט;
יא, ווענן עס נאטהיג איזט, אויך זאגאר מיט דען
זאציאליסטען, אום נור די ליבעראלען אויסשפיע-
לען צו קאננען. יא, נאכדעם אויך די מייסטען יודען
אין דייטשלאנד צו דען ליבעראלען געהארען, לאסט
ביסמארק זאגאר דאס טרייבען דער אנטי-סעמיטען
אונטער אנפיהרונג פאן שטאקער, טרייטשקע אונד
הינריך געגען די יודען געוועהרען. — ביי דען
רייכסטאגס-וואהלען אין דייטשלאנד האנדעלט עס
זיך דעמנאך דארום, אב די ליבעראלע פארטייא
אדער די ביסמארק-פארטייא צור מאיאריטעט גע-
לאנגען ווירד! —

איבער די ערעפפנונג דער דעלעגאציאנען
מעלדען די הייטיגען דעפעשען פאלגענדעס: די
ערעפפנונגס-רעדע אין דער עסטעררייכישען דע-
לעגאציאן היעלט דער פרעזידענט הערר פ' שמער-
לינג. ער זאגטע אונטער אנדערם פאלגענדעס: „עס
פרייט מיך, עס פערקינדיגען צו קאננען, דאס זיך
דער פריעדע נאך אונד נאך בעפעסטיגט. ליידער איזט
באראן האימערלע, וועלכער אונזערע אויסווערטי-
גען אנגעלעגענהייטען אין פריעדליכע באהנען לייי-
טעטע, געשטארבען; אבער זיינע נאכפאלגער ווער-
דען די פריעדענס-פאליטיק פארטזעטצען. דער
הייטיגע בעזוך דעם איטאליענישען קאניגס אין וויען
איזט עבענפאללס איינע נייע גאראנטיע פיר דען
פריעדען. — אין רוסלאנד וויטהען וואהל נאך אימ-
מער די געפעהרליכען ניהיליסטען; אבער וויר
אונד אויך אנדערע שטאאטען מיססען די רוסישע
רעגיערונג אין דער אינטערדריקונג דעם ניהיליסמוס
אינטערשטיטצען. — צום שלוסע מוס איך נאך ער-
וועהנען, דאס יעטצט אויך אין פיעלען ארטען איין
קאמפף דער אנטי-סעמיטען געגען די יודען ענט-
שטאנדען איזט. מאן מאכט דען יודען דען פאר-
וואורף, דאס זיא דאס געלד אונד אללע קאפיטאליען
נור אן זיך זיעגען אונד דאדורך דאס איבריגע פאלק
ארם מאכען. איך וויל ניכט לייגנען, דאס דיעזער
פארוואורף געגען די יודען ניכט גאנץ אונגערעכט
איזט; אבער וויר מיססען דיעזען פעהלער דער
יודען נור אויף דעם וועגע דעם געזעטצעס צו פער-
בעססערן זוכען, ניכט אבער דורך יודען-פערפאל-
גונגען אונד פלינדערונגען!"

הערר פאן שמערלינג האט אלזא די יודען-
אנגעלעגענהייט זאגאר אין דער דעלעגאציאן צור
שפראכע געבראכט אונד דען פארוואורף געגען
די יודען אלס גערעכט געפונדען; ער ווירד פיר
דיעזעס נאך זא מאנכעס צו הארען בעקאממען!

דען דעלעגאציאנען וואורדע נון אויך שאן
דאס „ראטה-בוך" פארגעלעגט, אין וועלכעם די
ביזהעריגע טהעטיגקייט אונזערעס אויסווערטיגען
מיניסטעריאומס פערצייכנעט שטעהט. עס האנדעלט
זיך דא אים דאס פארגעהען אונזערעס אויסווערטי-
גען מיניסטעריאומס אין בעצוג אויף די שטרייט-אנ-
געלעגענהייטען, וועלכע צווישען דער טירקייא אונד
מאנטענעגרא אונד צווישען גריעכענלאנד אונד
דער טירקייא וואַרען. דא צייגט עס זיך, דאס
דורך די אלטע הארטנעקיגקייט אונד ווידער-
שפענסטיגקייט דער טירקייא דער קריעג אים ארי-
ענטע אויפס נייע אויסגעבראכען ווערע; יא, אויך
ענגלאנד ווינשטע די ציכטיגונג דער ווידער-
שפענסטיגען טירקייא — אונד נור א ו נ ז ע ר ע
מאנארכיע זעטצטע עס דורך, דאס עס ביים לי-
בען פריעדען געבליעבען. נאמענטליך וואר עס בא-
ראן האימערלע, וועלכער אויף די פריינדשאפט
אונד אונטערשטיטצונג דייטשלאנדס בויטע אונד
די פריעדענס-פאליטיק דורכפיהרטע. איבעראלל
שריעב באראן האימערלע, דאסס דאס פאלק אין
עסטעררייך-אונגארן דורכאוס דען פריעדען ווינשע
אונד דען קריעג נור דאנן אויפנעהמען וואללע, ווענן
די אינטערעססען אונזערער מאנארכיע דירעקט
בעדראהט זינד. אין אללען זיינען שטאאטס-שריפ-
טען צייגטע זיך באראן האימערלע אלס איין פער-
פאססונגס-טרייער מאנן, דער פאן דער קאנסטי-
טוציאן ניכט איין האאר-בדייט אבווייכען וואללטע.

אויך צייגט עס זיך אין דיעזעם ראטה-בוכע,
דאס די פריינדשאפט דייטשלאנדס צו אונזערער
מאנארכיע ווירקליך איינע אויפריכטיגע איזט, האי-
מערלע וואורדע איבעראלל פאן ביסמארק אונטער-
שטיטצט. דער ענגלישע אויסווערטיגע מיניסטער
מוסטע עס אויך אפפען בעקעננען, דאס ווענן מאן
די איבריגען אייראפעאישען מעכטע צו איינעם גע-
מיינזאמען פארגעהען געווינגען וואללע, מאן צו-
ערסט מיט עסטעררייך-אונגארן אונטערהאנדלען
מיססע. —

ביי דעם פאראויס-בערעכנעטען אויסווייזע
איבער אללע געמיינזאמען אויסגאבען פיר דאס
יאהר 1882 שטעללטע עס זיך הערויס, דאס עסטער-
רייך-אונגארן אים יאהרע 1882 איינע געמיינזאמע
אויסגאבע פאן 114,447,706 האבען ווירד. פאן דיע-
זעם בעטראגע ענטפאללט אויף אונגארן 35,026,235
גולדען. די געמיינזאמען אויסגאבען בעטראגען אונ-
געפעהר אום 2 מילליאנען מעהר אלס הייער.

איבער די אנקונפט דעם איטאליענישען קא-
ניגס-פאארעס אין וויען ווירד פאלגענדעס טעלע-
גראפירט: דער וויענער באהנ-האף וואר אויף דאס
גראסארטיגסטע געשמיקט אונד מיט דעם קונסט-
פאללען עלעקטרישען ליכטע טאג-העלל בעלייכ-
טעט. אים באהנהאף ערשיענען קראנפרינץ רודאלף,
ערצהערצאג אלברעכט אונד די איבריגען עס-
טעררייכישען פרינצען. אונזער קאניג טרוג דען אי-
טאליענישען ארדען. — פונקט האלב 8 אוהר וואר
דער איטאליענישע האף-צוג אין דען וויענער באהנ-
האף איינגעפאהרען. דער איטאליענישע קאניג איל-
טע פאם וואגאן אונזערעם קאניגע ענטגעגען. די
ביידען מאנארכען אומארמטען אונד קיססטען זיך צו
וויעדערהאלטען מאלען. היערויף רייכטע אונזער
קאניג דער קאניגין פאן איטאליען די האנד אונד
קיססטע איהר דיעזעלבע. אינצווישען שריטט דער
איטאליענישע קאניג אויף אונזערעם קראנפרינצען
צו, אומארמטע אונד קיססטע איהן. די בעגריסונג
וואר איבעראויס הערצליך. אויך אונזער קראנפרינץ
אונד די איבריגען עסטעררייכישען פרינצען קיס-
טען דער איטאליענישען קאניגין די האנד. דער
איטאליענישע קאניג טרוג דען עסטעררייכישען אר-
דען. ביים פערלאססען דעם באהנהאפעס גינג אונ-
זער קאניג מיט דער איטאליענישען קאניגין ארם אין
ארם. ביי דער היניינפאהרט פוהר אונזער קאניג אים
ערסטען וואגען מיט דער איטאליענישען קאניגין,
וועהרענד אים צווייטען וואגען דער איטאליענישע
קאניג אונד קראנפרינץ רודאלף זאסען. אים עמפ-
פאנגס-זאאלע דער האפ-בורג וואורדע דאס איטאלי-
ענישע קאניגס-פאאר פאן אונזערער קאניגין, פאן
דען פרינצעססינען, ווארונטער אויך די קראנפרינ-
צעססין שטעפאניע, בעגריסט.

איבער די רייכסטאגסוואהלען אין דייטשלאנד
ווירד פאלגענדעס טעלעגראפירט: ביי דען וואה-
לען מאכטען די אנטי-סעמיטען דען גראסטען
שקאנדאל. איבעראלל ליעסען זיא פלאקאטע אונד
צעטטעל אויסשטרייען מיט דער אינשריפט: „ווער-
לעט קיינען יודען!" מאן פירכטעטע, דאס די אנטי-
סעמיטען דען וואהל-לערם צו איינער יודען-העטצ-

דען. — אין וואר-פאלאטא קאָננען רויב-מאָרדער 8 אוהר אבענדס, וועהרענד נאָך אללעס אים אָרטע וואך איזט. איינע גאנצע יידישע פאַמיליע טאָרטען, אָהנע אין איהרעם פערברעכערישען ווערקע פאָן אירגענד יעמאנדעם געשטאָרט צו ווערדען. מוס דא ניכט יעדער פראגען: וואָ איזט דענן דיא פאָליצ"יא, צו דערען ערהאלטונג וויר אללע זאָלך' גראָסע אָפּפער ברינגען? אונלענגסט פאססירטע אין דער הויפטשטאדט פאָלגענדער פאלל: איינע בעקאננטע געפעהרליכע דיעבין וואורדע פאָללע 6 יאהרע הינדורך געזוכט, פערגעבענס. פאָר איינינען מאָנאטען וואורדע זיא טראָטצדעם ערווישט. אונד וואָ? אים הויזע איינעם מיטגליעדעס דער פאָליצ"יא, דעססען געליעבטע זיא וואר. דער פאָליצ"יא-מאנן לעבטע אלזאָ מיט דיעזער געפעהרליכען דיעבין, דיא דעסהאלב יאהרע הינדורך ניכט איינגעפאנגען ווערדען קאָננטע, דא עס דאָך ניעמאנדעם איינפאללען קאָננטע, דיא דיעבין אים הויזע אונד אונטער דעם שוטצע איינעם פאָליצ"יא-מאננעס צו זוכען, דעססען אויפגאבע עס איזט, דאס דיעבסגעזינדעל דער בעהאָרדע צו איבערליעפערן. אבער נאָך אינטערעססאנטער איזט דאס ענדע דער געשיכטע. אלס אין פאָליצ"יא-מאנן דיעזע דיעבין פאָן פעסט נאָך דעם געפענגניססע אין אָפען בעגלייטעטע, וואורדע ער אב דעלל-ליכטען טאגע פאָן מעהרערען מעננערן איבערפאללען, דיא איהם דיא דיעבין מיט געוואלט וועגנאהמען, אין איינען וואגען זיך זעטצטען אונד גליקליך — דאפאָן פוהרען. זייט דער צייט איזט דיא דיעבין פערשוואונדען, אבער צוגלייך מיט איהר אייך איהר געליעבטער, דער פאָליצ"יא-מאנן. — וואָ זאָלכע צושטענדע איבערהויפט דענקבאר, דא קאָננען דיא הייפיגען רויב- אונד רויב-מאָרד-איבערפעללע גאר ניכט מעהר בעפרעמדען! — — (מערקווירדיג! וועהרענד וויר לעטצטערע צייללען ניעדערשרייבען, ערהאלטען וויר דאס דיענסטאג-אבענדבלאטט דעס „פעסטער ללאיד", אין וועלכעם וויר פאָלגענדע נייאיגקייט לעזען: דיא פאָר מעהרערען מאָנאטען בייא דער פעסטער קעטטענבריקע אם העלל-ליכטען טאגע ענטפיהרטע דיעבין וואורדע געסטערן מיטזאממט איהרעם ליעבהאבער, דעם געוועזענען פאָליצ"יא-מאנן, אין אונגוואר פערהאפטעט. אייך יענע פערזאָנען, דיא בייא דיעזער געוואלטזאמען ענטפיהרונג זיינערצייט בעהילפליך געוועזען, וואורדען געסטערן אין שטוהל-ווייסענבורג פעסטגענאָממען! — אלזאָ נאָך מעהרערען מאָנאטען איזט עס דער פעסטער פאָליצ"יא דעננאָך געלונגען, דיא ענטשפרונגענע דיעבין נעבסט איהרעם געליעבטען, דעם זייבערען פאָליצ"יא-מאנן, צו ערווישען.)

נ א כ ט ר א ג.

איבער דען וואר-פאלאטער רויב-מאָרד ווירד נאכטרעגליך נאָך פאָלגענדעס געמעלדעט: דיא צום פאָללען בעוואוסטזיין געלאנגטע דיענסט-מאגד טהיילטע פערנער מיט: איך האטטע מיך הינטער דאס בעטט פערקראָכען; פאָן דא אויס זאה איך דורך דיא גלאזטהיר, וויא גאשפאר גאָלד אונד זיינע פרויא מיט איינער האקע ערמאָרדעט וואורדען. דיא אדאָפטיוו-טאָכטער ערגריפף דאהער אין אללער איילע דען זייגלינג אויס דער וויעגע, אום איהן צו רעטטען. איינער דער מאָרדער פערזעטצטע איהר איינען היעב אויף דען קאָפף; זיא ליעס דאס קינד פאללען אונד זאנק אויך זעלבסט צו באָדען. היעדורך ערליטט דאס קינד איינען אָרם- אונד פוס-ברוך, וואָריף דיא רויבמאָרדער דעם קליינען דען האלז אומדרעהטען אונד דען שעדעל צערשלוגען. — פאָן דען פערוואונדעטען דיר[illegible] אם עהעסטען דער 9-יעהריגע לעאָפאָלד נא[illegible] אם לעבען בלייבען. דא זיין קאָפף וועהרענד [illegible]עס שלאפעס אויף איינעם ווייכען קיססען רוהטע, ד[illegible]טען דיא שטרייכע דער רויבמאָרדער דיא געוואלט ניכט, איהם דען שעדעל צו צערטריממערן.

איינען יאממערפאָללען אנבליק בּיעטען דיא נאָך לעבענדען פערוואונדעטען. איהר אטהעם שטאָקט, צו-ווילען האָרט מאן איין שטאָהנען. איין זאָהן דעם גאשפאר גאָלד, דער אין וועספרים שטודירטע, קאם אויף דיא שרעקענס-נאכריכט איילענדס נאָך הויזע. דיא מוטטער, דיא אויף קורצע צייט איהר בעוואוסטזיין ערלאנגט האטטע, ערקאננטע איהן אונד זאגטע: „מיין זאָהן! זיעהע דיך אום, וואָ דאס קליינע קינד איזט!" דיא אונגליקליכע האט קיינע אהנונג דאפאָן, דאס איהר קינד געטאָדטעט וואורדע. אלס מאן זיא אויפפאָרדערטע, איבער דען פאלל איינינעס מיטצוטהיילען, דא שטיעס זיא דיא וואָרטע אויס: געהעט צו מיינעם מאננע, דער ווירד אייך אויסקונפט ערטהיילען! — זיא וויס עס עבענפאללס ניכט, דאס איהר מאנן ניכט מעהר אונטער דען לעבענדען ווייל ט.

דער מאנן, דער אין שיאָפאָק פערהאַפטעט וואורדע איזט אונשטרייטיג איינער דער רויב-מאָרדער דער פאַמיליע גאָלד. ער וואורדע נאָך וואר-פאלאָטא געפיהרט, וואָ דיא אין פאָללעם בעוואוסטזיין זיך בעפינדענדע דיענסט-מאגד נעמעש איהן זאָ גלייך ערקאננטע אונד אויסזאגטע, דאס ער דער הויפט-רויב-מאָרדער וואר. בייא שטוהלווייסענבורג וואורדע איין טאדטער קאָרפער פאָרגעפונדען. אוס דער ביזהעריגען אונטערזוכונג געהט הערפאָר, דאס דער איינגעפאנגענע יונגע מאנן, נאמענס האָסטער, זיינען קאָללעגען ערמאָרדעט האט, וויל זיא בעציגליך דער טהיילונג דעס געריבטען געלדעס מיט איינאנדער אין איינען שטרייט געריעטהען. דער איינגעפאנגענע איזט עטווא 24 יאהרע אלט, שטאָרק געבוים אונד אוס דעם שאָמאָדיער קאָמיטאטע. — זיינע קליידונג איזט מיט בלוט בעפלעקט.

איבער דיא פאָרבערייטונגען צום עמפפאנגע דעם איטאליענישען קאָניגס ווירד אויס וויען פאָלגענדעס טעלעגראפירט: קאָניג הומבערט אונד קאָניגין מארגערעטהא טרעפפען דאָננערסטאג אבענד 8 אוהר היער איין, צו וועלכער צייט אונזער קאָניגספאאר אים זיד-באהנהאָפע איינטרעפפען ווירד, אום דיא האָהען געסטע צו עמפפאנגען. דיא אם עמפפאנגע זיך בעטהייליגענדען גענעראַלע ערשיינען אין גאלא מיט איינעם איטאליענישען אָרדען געשמיקט. דער איטאליענישע קאָניג ערשיינט מיט גראָסעם געפאָלגע. אייסער דעם מיניסטער דעס אייסערן ווערדען זיך אים געפאָלגע דעס קאָניגס הומבערט נאָך בעפינדען: צווייא גענעראל-אדיוטאנטען, צווייא פליגעל-אדיוטאנטען, פערשיעדענע סעקרעטערע אונד צאהלרייכע האָף-בעאמטע; דאס געפאָלגע דער קאָניגין מארגארעטהא בעשטעהט אויס [illegible]ייא האָף-דאמען, פיער קאממער-יונגפערן, מעהרע[illegible]ן קאוואליערען אונד בעדיענטען. קאָניג הומבערט ווירד אייך דער באראָנין האימערלע איינען בעזוך אבשטאטטען, אום איהר זיינע טהיילנאהמע פיר דען אללצופריהען טאָד איהרעס געמאהלס, דעס געוועזענען מיניסטערס דעס אייסערן, פערזאָנליך אויסדריקען צו קאָננען.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

געטרייד ע-געשעפט. פאָן ווייצען וואר געסטערן פיעל צו מארקטע געבראכט. דער פערקויף וואר מעסיג. 52000 מעטרצ' וואורדען פערקויפט.

ווייצען, טהייס- 350 מעטרצ' 77 קילאָ 12.85 גולד. — 500 מעטרצ' 76,7 ק' 12.75 גול. 100 מעטרצ' 76.4 קילאָ 12'50 גולד. 200 מעטצ' 76. קילאָ 12.50 גולד. 3100 מעטרצ' 74,5 ק' 12'70 גול. 4000 מעטרצ' 74,5ק' 12.70 גולד' 1600 מעטערצ' 75. קילאָ 12.70 גולד. 500 מעטרצ' 77,6 קילאָ 12,70 גולד. 200 מעטערצ' 77.2 קילאָ 12'50 גולדען. 100 מעטרצ' 75.5 קילאָ 12'35 גולדען 100 מעטער-צענטנער 75. כ' 12.30 גול. — 100 מעטרצ' 73'5 ק' — .12 גול. 100 מעטרצ' 73' ק' 12.25 גולד. 100 מעטרצ' 77,8 כ' 12,75 גולד (אללעס פער דרייא מאָנאטע.)

גערסטע 8,10 גולד.

האפער 7.90—7.75 גולד

קוקורוץ 6.50—6.40 גולד.

ווייצען פער הערבסט 12.40 — 12.45 גולד. פער פריה-יאהר 13'05—13'07 גולד.

קוקורוץ באנאטער פער מאי-יוני 1882, 7.33 — 7,35 גולד.

האפער פער הערבסט 7,90 — 7.95 גולד. פער פריה-יאהר 8'32—8,35 גולד.

וויענער פרייזע.

וויענער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פיעהמארקטע אם 24-טען ד. מ. בעטרוג 2378 שטיק. דאפאָן וואַרען: 1365 אונגארישע, 744 פאָלנישע אונד 269 דייטשע, דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק': אונגארישע מאסט-אָכסען 52 — 60, גול, פאָלנישע 54—57,50 גולד. דייטשע 52 — 59,50 גולדען.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

קורז-טאבעללע פאָם 25. אָקטאָבער.

געלדקורז

	קר.	פל.
זילבער-אגיא	—	100
דוקאטען	61	5
עסטערייכיש-אונגארישע 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	38	9
נאפאלעאָנד'אָר	38	9
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	—	58
20 מארקשטיקע	55	11
פאפיער-רובעל	25	1

לאָזע.

	קר.	פל.
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	50	120
1860-ער " גאנצע	—	133
דטאָ " האלבע	—	133
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	—	172
דטאָ " 50 "	—	171
ראבא רעגולירונגס-לאָזע	—	40
טירקען-לאָזע	73	24
קרעדיט-לאָזע	—	178
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	—	40
דאָנוי-דאמפפשיפפאהרטס-לאָזע	—	113
אינסברוקער לאָזע	—	25
[illegible] לאָזע צו 10 גולדען	50	16
[illegible] לאָזע " 20 "	—	21
אָפנער לאָזע " 40 "	50	40
פאלפפי לאָזע " 40 "	—	38
[illegible]לאָזע " 10 "	—	20
סאלם-לאָזע " 40 "	—	51
[illegible] לאָזע " 20 "	—	22
[illegible] לאָזע " 40 "	25	49

לאָזע.

	קר.	פל.
[illegible] לאָזע צו 2 גולד.	40	25
טריעסטער לאָזע " 100 "	50	127
דטאָ " 50 "	50	65
וואלדשטיין-לאָזע " 20 "	50	30
ווינדישגרעץ-לאָזע " 20 "	—	41
אונגארישע-פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	50	121
טהייס-רעגאל-לאָזע	80	110
וויענער-לאָזע	—	135

ווערטה-פאפיערע

	קר.	פל.
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	40	118
דטאָ צו 4 פראָצענט	45	89
אונגארישע פאפיער-רענטע	30	87
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	—	99
טעמעשוואר באנאטער	—	99
זיעבענבירגישע	50	97
קראָאַטיש	—	102
בוקאָווינא	50	100
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	50	131
ווייןצעהענט-אבלעזונגס-אבליגאציאָנען	—	95
פאנדבריעפע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט צו 5 איינהאלב פראָצענט	—	103
דער אונגארישען היפאטהעקען באנק צו 5½ פראָצענט	25	103
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 איינהאלב פראָצענט	—	100
דער [illegible]באנק	—	96
דער נאציאָנאלבאנק	25	165

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכטע ווייצען

פרוכטע ווייצען	קוואליטעט פר. הקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
נאָרדאונגאריש'	74	—.— —.—
"	75	11.65 11.75
"	76	11.80 11.90
"	77	11.95 12.05
"	78	12.10 —12.20
"	79	12.20 —12.25
"	80	12.25 —12.30
פעסטער באָדען נייער	—	—.— —.—
"	75	11.95—12.05
"	76	12.10—12.20
"	77	12.25 —12.35
"	78	12.40 —12.45
"	79	12.45 —12.50
"	80	12.55 —12.60
ווייסענבורגער	—	—.— —.—
"	75	12.10—12.20
"	76	12.25—12.35
"	77	12.40—12.50
"	78	12.55 —12.60
"	79	12.60—12.65
"	80	12,70—12.75
טהייס	75	12.20—12.30
"	76	12.35 —12.45
"	77	12,50 - 12.60
"	78	12.65 -12.70
"	79	12.70 —12.75
"	80	12.80 -12.85

פרוכטע

פרוכטע	קוואליטעט פר. הקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	9 —— 8.70
גערסטע מאַלץ	62	—.— —.—
גערסטע פוטטער	62	7.50 — 7.70
האפער	40	7.75 - 7.55
קוקורוץ באנאטער	75	6.70 — 6.75
אנדערער	73	6.70 - 6.65
הירזע	—	—.— —.—

טערמין-פרייזע פער 100 קילאָגר.

ווייצען פער אָקטאָבער	12.40
" "	—.—
" "	—.—
קוקורוץ "	7.33
גערסטע "	—.—
האפער " הערבסט	7.90
" "	—.—
רעפס "	—.—

באללען-מעהל

דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	קר.	פל.
נומער 0	—	23
" 1	40	22
" 2	80	21
" 3	—	21
" 4	60	20
" 5	60	19
" 6	40	18
" 7	40	17
" 8	80	16
" 8½	40	15
שפיריטוס: אלטע פעסטארע [illegible]	50	35
[illegible]	50	33

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1881 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

ריכטעטען „געזעללשאפט פיר די וויססענשאפט דעס יודעטהומס" אונד דער „געזעללשאפט פיר די אלטע פראנצאזישע ליטעראטור".—

* (מיט דעם מאנגע, דער אין שיאפאק) וועגען דעם פערדאכטעס, אן דעם ריבמארדע אן דער פאמיליע גאלד בעטהייליגט געוועזען צו זיין, געפאנגען ווארדע, האט אויך בעריטס דאס ערסטע פערהאר שטאטטגעפונדען. עס ווירד איבער די פערהאפטונג אונד דאס פארגענאממענע פערהאר אויס ואר-פאלאטא פאלגענדעס בעריכטעט: זאנטאג אבענד וואר אין שיאפאק מיט דער אייזענבאהן איין יונגער מאנן איינגעטראפפען, דער אים קאפפעע-הויזע אבשטייגע-קווארטיער גענאממען. ער ליעס זיך איין בעזאנדערעס ציממער אנוויזען. שפעטער קאם ער יעדאך אינ'ס קאפפעע-הויז, וואָ מעהרערע געסטע, ווארונטער אויך דער ארטס-נאטאר, אנוועזענד וואַרען. עס פיעל אללען אויף, דאס דער עלעגאנט געקליידעטע יונגע מאנן, מיט לאנגעם ראקע אונד האהען ראהרען-שטיעפעלן, אלטע זילבער-טהאלער געגען פאפיער-געלד צו פערקויפען זוכטע. מיטטלערווייִלע קאם יעדאך פאן דעם נאטאר דער בענאכבארטען ארטשאפט לעפשעני איינע טעלעגראפישע איפפארדערונג, דיא וויא פאלגט לויטעטע: „עס ווירד ערזוכט, איינען פערדעכטיגען יונגען מענשען, דער מיט דעם אבענד-צוג אין שיאפאק איינטרייפפט, זאגלייך פעסטצונעהמען!" דער שיאפאקער נאטער אומגאב זיך נון מיט פאנדורען, אום דען יונגען מאנן, דער איינצווישען ווידער אויף זיין ציממער צוריקגעקעהרט וואר, צו אררעטירען. דער פרעמדע האטטע זיך יעדאך אין זיינעם ציממער איינגעשלאססען. דער נאטער פאָדערטע איהן אויף, דיא ציממער-טהיר צו אפפנען, וואס דיעזער אבער פערוויִגערטע. דער נאטער נאהם נון זיינע פיסטאלע הערפאר אונד ערטהיילטע דען פאנדורען דען בעפעהל, דיא טהירע מיט געוואלט צו ערברעכען. דער פרעמדע שטאנד אין דער מיטטע דעם ציממערס אונד ריכטעטע זיין געוועהר אויף דיא איינדרינגענדען; אלס ער יעדאך מערקטע, דאס אויך דער נאטער מיט איינער פיסטאלע בעוואפפנעט איזט, שראק ער צוריק. דיעזען איינענבליק בעניטצטע דער נאטער, אום זיך אויף דען פרעמדען צו שטירצען; ער פאקטע איהן אן דער גורגעל, ווארף איהן צו באָדען אונד ליעס איהן בינדען. דער פרעמדע, דער וויא בערייטס געמעלדעט, פיליפפ האסטער הייסט, איזט אים דעם ארטע מאגאטש אים שאמאדיער קאמיטאטע געבירטיג אונד ערסט 28 יאהרע אלט. זיינע געשטאלט איזט דיא איינעם ריעזען. ער איזט איינע קלאפטער האך, בריננעט, אונד האט שווארצעם האאר. ער ווארדע נאך ואר-פאלאטא געפיהרט, וואָ ער אים שטאדטהויזע פאן פיער בעוואפפנעטען פאנדורען איינפס שטרענגסטע בעוואכט ווירד. מאן פאנד ביי דעמזעלבען איינע גרויע, בלוט-בעפלעקטע האזע, איינען קורצען גרויען ראק, דער עבענפאללס בלוט-פלעקע צייגט; איינע זעכס-לייפיגע פיסטאלע אין איינער בלוט-בעפלעקטען לעדער-טאשע אונד צוויא בלוט-בעפלעקטע טאבאק-ביטעל. איינער דיעזער ביטעל ענטהיעלט 550 גילדען (2 שטיק הונדערטער, 1 שטיק פינפציגער, מעהרערע ניע צעהנער, אונד אנדערע באנקנאטען). דער אנדערע ביטעל ענטהיעלט 29 שטיק אלטע זילבער-מינצען. אויסערדעם פאנד מאן ביי דעם פעסטגענאממענען איינע ציגאררען-שאכטעל, דא גאלד אויך איינע טאבאק-טראפיק האטטע. אויך דיעזע ציגאררען-שאכטעל, דיא איינע אנצאהל ציגאררען אונד פירציג פאטראנען ענטהיעלט, וואר זעהר בלוטיג. — אונטער זיינען שריפטען פאנד מאן איינע רעכנונג, אויס דער צו ערזעהען, דאס פיליפפ האסטער אם 23-טען דיעזעס, אלזא אם טאגע דעם פעראיבטען מארדעס, אין שטוהלווייסענבורג צוויא „פערלאבונגס-רינגע" געקויפט האט. האסטער שיינט אלזא, דען ריב-מארד צו דעם צוועקע פעראיבט צו האבען, אום הייראטען צו קאננען. פיעלע בעוואהנער ואר-פאלאטא'ס בעהויפטען, דען פיליפפ האסטער אם 22. דיעזעס אין דער נעהע דער גאלד'שען וואהנונג געזעהען צו האבען. ביים געריכטע גאב האסטער פאלגענדעס צו פראטאקאלל: „איך האבע אין מיינער יוגענד דאס טישלער-האנדווערק ערלערנט; איך בעגינג יעדאך איינען ריב אן דער פירמא „וויס אונד וועבער" אין שטוהלווייסענבורג, וועסהאלב איך איינע פינף-יעהריגע צוכטהויז-שטראפע אבביסען מוסטע. איך בין אם 10. אפריל דיעזעס יאהרעס ווידער אויף פרייען פוס געזעטצט וארדען." דער ריכטער פראגטע נון: „וואהער האבען זיא דיא ביי איהנען פארגעפונדענען 550 גילדען גענאממען?"— האסטער ערווידערטע: „בעפאר איך איינגעשפערט ווארדע, האבע איך דאס פאן דער פירמא וויס אונד וועבער געריבטע געלד פערגראבען. זאבאלד איך מיינע פרייהייט ווידער ערלאנגטע, האבע איך דאס פערשטעקטע געלד צו מיר גענאממען."— דער ריכטער זאגטע נון: „אבער וואהער האבען זיא דענן דיא נייען צעהנער גענאממען, דיא צור צייט דער בערויבונג דער ערוועהנטען פירמא נאך גאר ניכט עקסיסטירטען?" — היעריף ערווידערטע האסטער גאנץ פערלעגען: „דיעזע האבע איך ערסט שפעטער מיר אנגעשאפפט." דער ריכטער זאגטע ווייטער: „וואַרען זיא שאן איינמאל היער אין ואר-פאלאטא?" — האסטער: „ניע!" — דא זאגטע דער ריכטער: „אבער פיעלע לייטע האבען זיא יא אם 22-טען דיעזעס אין דער נעהע דעם גאלד'שען הויזעס געזעהען!"— האסטער ערווידערטע היעריף מיט פרעכהייט: „איך מאכטע גערנע זעהען, ווער עס וואגען ווירדע, מיר דיעס אינס געזיכט צו זאגען!" — נון ווארדע האסטער אינ'ס שפיטאל געפיהרט, וואָ דיא דיענסט-מאגד נעמעש, דיא איהר פאללעס בעוואוסטזיין האט, זיך בעפינדעט. אויף דעם וועגע ביז צום שפיטאלע ווארדע דער פערדעכטיגע פאן דער בעפאלקערונג, נאמענטליך אבער פאן דען ווייבערן, מיט קאטה בעווארפען, בעשפיען אונד בעשימפפט. דער ריכטער האטטע מיהע, דען פערדעכטיגען פאר דער וואוטה דעם אייפגערעגטען פאלקעס צו שיטצען. אלס האסטער אין דאס קראנקען-ציממער דער נעמעש געפיהרט ווארדע, שריע דיעזע פאר אנגסט ציטטערנד אויף: „ברינגעט איהן דאך ניכט אין מיינע נעהע! ער איזט עס! ער ווירד מיך אומברינגען!" — דער ריכטער בערוהיגטע דיא שווער פערוואונדעטע אונד זאגטע: „שפריך נור גאנץ אונבעזארגט, מיינע טאכטער, ער איזט יא געבונדען!" — דא זאגטע זיא צו דעם פרעמדען: „לייגנען זיא דאך ניכט! זיא וואַרען עס! זיא האבען מיך אויף דען קאפף געשלאגען!" — דיא נעמעש ערקאנטע אויך זאגלייך דיא קליידער דעם פרעמדען, וויא אויך דיא געלד-ביִטעל. נון פיהרטע מאן דען פעסטגענאממענען צור פרויא גאלד, דיא אינצווישען עבענפאללס איהר פאללעס בעוואוסטזיין ערלאנגט האטטע. אלס זיא דען פרעמדען ערבליקטע, שריע אויך זיא ציטטערנד אונד שטאהנענד אויף: „דאס איזט ער! דאס איזט ער! ער ברינגט מיך אום!" — דער ריכטער צייגטע איהר זאדאנן דיא געלד-ביטעל פאר, מיט דען ווארטען: „קעננען זיא דיעזע?" דיא שווער פערוואונדעטע זאגטע טיעף איינפזייפצענד: „ווארום זאללטע איך דיעזע ביטעל ניכט ערקעננען! זיא געהארען יא אונס!" דער ריכטער פראגטע דאנן: „האט דיעזער מענש איהנען דיא הענדע געבונדען?"—פרויא גאלד ערווידערטע: „דיעזער האטטע דיא פיסטאלע ביי זיך!" — דער פעסטגענאממענע זאגטע היעריף צור פרויא גאלד: „אבער שייען זיא מיך דאך בעססער אן!" — פרויא גאלד ערווידערטע היעריף: „יא, יא, זיא זינד עס געוועזען!" — פיליפפ האסטער ווארדע טאדטענבלאס. היעמיט האטטע דאס פערהאר פארלייפיג איין ענדע.

* (נייע מעלדונגען איבער דען ואר-פאלאטאער ריבמארד.) עס ליעגען איבער דיעזע שייערפאללע ריב-מארד-טהאט צוויא נייע דעפעשען פאר; דיא איינע לויטעט: „דער פערהאפטעטע פיליפפ האסטער האט בערייטס איינגעשטאנדען, דאס ער אין געמיינשאפט מיט צוויא אנדערען ריבמארדערן

פעראנשטאלטעטע איינע מאהל-צייט, צו וועלכער ער שמעון זאממט זיינען זאהנען איינלאדעטע — אונד וועהרענד דער מאהלצייט ליעס ער זיינען שוויגער-פאטער זאממט זיינען צוויא זאהנען ערמארדען; נור דעם יוחנן הרקנוס, זאהן דעם שמעון, געלאנג עס, זיך צו פליכטען אונד דעם מארדע גליקליך צו ענטרינגען. —

דא נון יוחנן הרקנוס אם לעבען געבליעבען וואר, זאָ וואר דער פלאן דעם באזען תלמי פעראייטעלט. יוחנן הרקנוס ווארדע נון צום קאניג אונד כהן גדול דער יודען אויסגערופען. יוחנן הרקנוס האטטע אם אנפאנגע זיינער רעגיערונג נאך מאנכע קעמפפע דורכצופעכטען. איינע גראסע סירישע ארמעע צאג ווידער געגען ירושלים אונד ערפאכט אויך איינען זיעג איבער דיא יודען. אבער באלד היעריף זוכטע יוחנן הרקנוס זיך פאן דיעזער ניעדערלאגע צו ערהאלען אונד זוכטע נון זיינע מאכט נאך אללען זייטען צו פערגראסערן. אללע ארטשאפטען, וועלכע איהם דיא סירער אבגענאממען האטטען, עראבערטע ער ווידער צוריק, ער אונטערדריקטע דיא באזען שומרונים, וועלכע זיך מעהרערע הונדערט יאהרע פיינדזעליג געגען דיא יודען געצייגט האטטען, אונד ער צוואנג אויך דיא בעפאלקערונג פאן אדום, דאס יודענטהום אנצונעהמען.

דיא יודען העטטען נון פאן אויסען רוהע געהאבט, ווען ניכט אים אינערן פארטייא-שטרייטיגקייטען ענטשטאנדען וועהרען. צור דאמאליגען צייט עקסיסטירטען: ערסטענס דיא פרושים, וועלכע אן תורה שבכתב אונד אן תורה שבעל פה גלויבטען; צווייטענס דיא צדוקים (דיא אנהענגער דעס באזען צדוק), וועלכע, וויא יעטצט דיא „קראים", נור אן תורה שבכתב, ניכט אבער אויך אן תורה שבעל פה גלויבטען — אונד דריטטענס איינע ארט חסידים, וועלכע איינע איינענטהימליכע לעבענס-ווייזע דורך ענטהאלטזאמקייט, דורך פאסטען, אפטמאליגעס באדען אונד בעשעפטיגונג מיט „געהיים-לעהרען" פיהרטען. זאלאנגע נאך דער קאניג איבער דען פארטייען שטאנד, וואר דער איננערע פריעדע ניכט געשטארט. ווען אבער דער קאניג זיך דער איינען אדער דער אנדערען פארטייא אנשלאס, געשטאלטעטען זיך דיעזע רעליגיאזען פארטייען צו פאליטישען פארטייען, וועלכע אום איינפלוס אונד מאכט אים שטאאטע קעמפפטען אונד זיך דאדורך געגענזייטיג זעלבער שוועכטען.

יוחנן הרקנוס וואר אנפאנגס איין אנהענגער דער פרושים אונד פינגטע זיך אויך איהרען אנארדנונגען. דיעס פערדראס נון דיא צדוקים, אונד איין געוויססער יוחנן פאן דער צדוקים-פארטייא זוכטע דיא אייפערזוכט דעם קאניגס געגען דיא פרושים צו וועקען, אינדעם ער דעם קאניגע בעוויעז, דאס נור דיא פרושים דיא אייגענטליכען העררשער זינד, וועהרענד דער קאניג פאן איהנען בלאס אלס „בלינדעס ווערקצייג" געברויכט ווירד.

אום נון דיא שטיממונג אונד דיא געזיננונג דער פרושים צו פריפען, פעראנשטאלטעטע הרקנוס איין גאסט-מאהל אונד לאדעטע צו דעמזעלבען דיא פיהרער דער פרושים אונד דער צדוקים. וועהרענד דער פראהליכען שטיממונג דער געסטע פאָדערטע דער קאניג דיא אנוועזענדען אויף, איהם אויפריכטיג צו זאגען, אָב ער עטווא יעמאלס געגען דאס יידישע געזעטץ געפעהלט אונד וואס ער אין דיעזעם פאללע צו טהון האבע, אום זיך דיא צופריעדענהייט דעס פאלקעס צו ערווערבען. דא ערהאב זיך איינער פאן דען פרושים, נאמענס אלעזר בן פועירה, אונד זאגטע צום קאניגע: „וויללסט דוא גערעכט זיין, זאָ לעגע דיא ווירדע דעס כהן גדול ניעדער אונד בעגניגע דיך מיט דער קאניגס-קראנע; דענן דיינע מוטטער וואר אין דער קריעגס-געפאנגענשאפט; מאן קאנן ניכט וויססען, וואס מיט איהר דארט פארגענאנגען; דיינע הערקונפט איזט דאהער צווייפעלהאפט, אונד דוא ביזט דער שטעללע איינעס כהן גדול אונווירדיג!"

דער קאניג יוחנן הרקנוס ליעס נון דיא זאכע אונטערזוכען, אונד אלס זיך דיא אויסזאגע דעס אלעזר בן פועירה אלס אונוואהר ערוויעזען, איבערגאב ער דיעזען פערלייםדער דען סנהדרין צור אבאורטהיילונג. דער קאניג גלויבטע, דיא סנהדרין ווערדען דיעזען פערלייםדער צום טאדע פעראורטהיילען. אלס איהן אבער דיא סנהדרין בלאס צו מלקות פעראורטהיילטען, ענטבראנגטע אים קאניגע דער צארן געגען דיא פרושים; ער בראך מיט דענזעלבען אונד טראט צו דער צדוקים-פארטייא איבער. (אין דער גמרא ווירד דיעזעלבע פארפאלל פאן ינאי המלך, דעם זאהנע דעס יוחנן הרקנוס, ערצעהלט.) באלד נאך דיעזעם פאלגענ-שווערען ערייגניססע שטארב יוחנן הרקנוס אים 30. יאהרע זיינער רעגיערונג.

נאך דעם טאדע דעם יוחנן הרקנוס שוואנג זיך זיין זאהן יהודה אריסטובל איינגעמעכטיג אויף דען יידישען טהראן. זיינע מוטטער אונד זיינע 3 ברידער ליעס ער אינ'ס געפענגניס ווערפען; זיינען ליעבלינגס-ברודער אנטיגנוס ליעס ער הינריכטען, יא זיינע איינענע מוטטער ליעס ער אים קערקער אומקאממען. פאן געוויססענס-ביססען געפייניגט, שטארב ער נאך איינייעהריגער רעגיערונג.

(פארטזעטצונג פאלגט.)

צע בעניטצען ווירדען. אינדעססען וואורדען זיא אין איהרעם פֿאָרהאבען רעכטצייטיג געהינדערט.

אין בערלין האט דיא וואהל צווישען דעם בעריהמטען יודען-פֿריינדליכען דר' ווירכאָוו אונד דעם יודענפֿיינדליכען האָף-פּרעדיגער שטאָקער. ווירכאָוו ערהיעלט 17,713, וועהרענד שטאָקער נור 11,460 שטיממען ערהיעלט; זאָמיט איזט ווירכאָוו מיט איינער בעדייטענדען שטיממען-מעהרהייט געוועהלט וואָרדען. אויך דיא ליבעראלען יודענפֿריינדע, לאָווע אונד ריכטער, וואורדען צו רייכסטאגס-אבגעאָרדנעטען געוועהלט.

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(צ ו ר ר ע ג ע ל ו נ ג ד ע ר י י ד י ש ע ן ג ע מ י י נ ד ע-פֿ ע ר ה ע ל ט נ י ס ס ע א י ן ע ס ט ע ר ר י י ך.) וויר האבען זיינערצייט בעריכטעט, דאס צו בעגינן דיעזעס יאהרעס אים וויענער קולטוס-מיניסטעריאום אונטער דעם פֿאָרזיטצע דעם סעקציאָנסשעפֿס, העררן קארל פֿרייהעררן פֿאָן לעמאיר, איינע קאָנפֿערענץ וועגען רעגעלונג דער יידישען געמיינדע-פֿערהעלטניססע אין דער אנדערען רייכסהעלפֿטע שטאטטגעפֿונדען. אן דיעזער קאָנפֿערענץ האטטען בעקאנגטליך מיטגליעדער דער אָרטהאָדאָקסען-פּארטייא טהיילגענאָממען, וויא ראבבינער שרייבער אויס קראקויא, ראבבינער שפיטצער אויס וויען, ראבבינער גוגענהיימער אויס קאָללין, וויא אויך מיטגליעדער דער פֿאָרטשריטטס-פּארטייא, אלס דר' יעללינעק, דר' גידעמאנן, באראָן קאָניגסווארטער, ריטטער פֿאָן גאָלדשמידט אי"ז"וו'. וויא פֿאָראויסצוזעהען וואר, קאָננטע אונטער דען ביידען פּארטייען קיינע פֿעראייניגונג צו שטאנדע קאָממען. עס וואורדע דענן אויך פֿאָללקאָממען שטילל פֿאָן דער גאנצען קאָנפֿערענץ, אונד מאן גלויבטע, דאס דיעזעלבע אָהנע ערפֿאָלג געבליעבען זייא. נון ווירד אבער אויס וויען פֿאָם 25. דיעזעס פֿאָלגענדעס געמעלדעט: אים קולטוס-מיניסטעריאום איזט זאָעבען אויף גרונד דעם אנפֿאנגס דיעזעס יאהרעס אונטער דעם פֿאָרזיטצע דעם פֿרייהעררן פֿאָן לעמאיר אבגעהאלטענען קאָנפֿערענץ איין געזעטץ-ענטוואורף פֿעסטגעשטעללט וואָרדען, דער נעכסטענס דעם רייכסראטהע אונטערברייטעט ווערדען זאָלל. דער געזעטץ-ענטוואורף ענטהאַלט בעשטיממונגען בעטרעפֿפֿס דער ערריכטונג פֿאָן קולטוס-געמיינדען אונד בעטרעפֿפֿס איהרעס רעכטעס צור איינהעבונג דער קולטוס-שטייערן, פֿערנער איבער דיא שטעללונג אונד דען ווירקונגס-קרייז דער ראבבינער או"ז"וו. — זאָ וויית דיא מעלדונג, אויס דער יעדאָך ניכט צו ערזעהען איזט, אָב דיעזער געזעטץ-ענטוואורף אים זיננע דער אָרטהאָדאָקסען-פּארטייא אָדער נאָך דעם וואונש דער פֿאָרטשריטטס-פּארטייא פֿעסטגעשטעללט וואורדע.

*(ש מ ע ר ל י נ ג א ל ס י ו ד ע נ-פֿ י י נ ד!) איינע היטיגע וויענער דעפּעשע מעלדעט: דיא יודען-פֿיינדליכע שטעללע אין שמערלינגס רעדע (זיעהע אונזערען היטיגען ערסטען ארטיקעל) ערעגט אונטער דען יודען פֿיינליכעס אויפֿזעהען, דא שמערלינג אויך דער אָבערסטע ריכטער דעם רייכעס איזט. זאָפֿאָרט בעשווערטע זיך איין יידישעס מיטגליעד דער דעלעגאציאָן וועגען דיעזער יודען-פֿיינדליכען וואָרטע דעם העררן פֿאָן שמערלינג — אונד צו זיינער בערוהיגונג ערקלערטע שמערלינג, ער האבע נור דיא גאליציישען יודען געמיינט. (אונד דיא גאליציישען יודען דארף מאן יא אונגעשטראפֿט בעליידיגען?

*(א ו נ ז ע ר ק ר אָ נ פּ ר י נ ץ א י ב ע ר ד י א י ו ד ע ן.) אונזער קראָנפּרינץ, וועלכער פֿאָריגעס יאהר איינע רייזע נאך ארץ ישראל מאכטע, האט נון זיינע רייזע-בעשרייבונג אויספֿיהרליך ניעדערגעשריעבען אונד זיא יעטצט אלס בוך הערויסגעגעבען. אויס דיעזעם אינטערעססאנטען בוכע אונזערעס קראָנפּרינצען פֿעראָפֿפֿענטליכטע דער געסטריגע „פּעסטער ללאָיד" איינע פֿיר אונס יודען האָכוויכטיגע שטעללע. אין זיינעם בוכע שרייבט נעמליך דער קראָנפּרינץ אונטער אנדערעם פֿאָלגענדעס: „בעזאָנדערע געפֿיהלע האבען זיך מיינער בעמעכטיגט, אלס איך דיא ערדע דעם הייליגען לאנדעס בעטרעטען. פֿאָר אללעם קאמען מיר דא דיא הייליגען עראיננערונגען אן דיא גלאָרנעטע מאכט דעם יודען-רייכעס אונד אן דען וויזען יידישען קאָניג שלמה. עס וואַרען עראיננערונגען, דיא אונס אין קינדעס-יאהרען ביים שטודיאום דער הייליגען שריפֿט זאָ לעבהאַפֿט בעשעפֿטיגטען. היער לעבטע איינסט אברהם, דער שטאמם-פֿאטער דעם עדלען יידישען פֿאָלקעס; ער קאָננטע אויך נור היער, אויף דיעזער הייליגען ערדע, וואָהנען. — דיא צייטען האבען זיך זייטדעם געענדערט: דיא רעליגיאָנען וועכסעלטען אין איהרען פֿאָרמען — אונד אויס דען אלטען שטעממען האט זיך נור איין שטאמם ריין ערהאלטען, נעמליך דער יידישע שטאמם, דער דיא ריינע לעהרע זיינעס גאָטטעס פֿערברייטעטע. דאס פֿאָלק, דאס אויסערוועהלטע פֿאָלק דער יודען, עס האט היימאטה אונד שטאאטס-געוואַלט פֿערלאָרען, אבער דער יידישע שטאמם איזט אונשטערבליך, זאָ וויא זיין גלויבע, דען ער אונפֿערפֿעלשט ערהאלטען, אונד איזט אין אללע לענדער דער ערדע פֿערטהיילט. דער שארפֿע גייסט דעם מאָרגענלאנדעס בלייבט דעם יודען ערהאלטען, אונד מיט דיעזעם זיינעם שארפֿען גייסטע דורכקעמפֿפֿטע זיך דער יודע אימטער דורך אללע פֿערפֿאָלגונגען. דיא כריסטען אין אייראָפּא האבען דען יודען אללעס גענאָממען, זיא נאך אללען ריכטונגען געטריעבען אונד צערשטרייט; דאָך דיא יודען אויסצוראָטטען, וואַרען זיא ניכט אים שטאנדע — אונד זאָ לעבט דאס אלטע, פֿיעלגעפּריפֿטע יידישע פֿאָלק נאָך הייטע אונד האט אנשפּרוך אויף דיא גערעכטיגקייט דער וועלטגעשיכטע. זעלבסט דאס כריסטענטהום איזט יא אויך נור איינע פֿאָרטזעטצונג דער אלטען מאָרגענלענדישען רעליגיאָן. דער גייסט דעם אלטען אברהם לעבט נאָך אונטער זיינען נאכפֿאָלגערן, נעמליך אונטער דען פֿלייסיגען אונד שארפֿזינניגען יודען." (וואהרליך! עס איזט איין גראָסעס וואָרט אויס דעם מונדע אונזערעס קראָנפּרינצען געשפּראָכען. ער אנערקעננט אונזערן אנשפּרוך אויף דיא אונלייגבארע גערעכטיגקייט דער וועלטגעשיכטע, אונד עבען נור דיא וועלטגעשיכטע שפּריכט עס אין קלארען וואָרטען אויס, דאס אונזערע נאציאָן אונטער אללען נאציאָנען דיא בעוואונדערונגס-ווירדיגסטע איזט. ביי דיעזער געלעגענהייט פֿערווייזען וויר אויך אונזערע לעזער אויף אונזער געגענווערטיגעס פֿעלליעטאָן, וואָ וויר דיא יודען אין דען צייטען דער חשמונאים אויך אלס העלדענמיטהיגע אונד טאפּפֿערע קריעגער, דיא פֿאָן אללער וועלט בעוואונדערט וואורדען, דארשטעללען.)

*(א י ב ע ר ד ע ן פּ ל אָ ט צ ל י ך פֿ ע ר-ש ט אָ ר ב ע נ ע ן י א מ ע ס פֿ אָ ן ר אָ ט ה-ש י ל ד) ווירד דער „נייען פֿרייען פּרעססע" אויס פּאריז טעלעגראפֿירט: דער פֿערשטאָרבענע וואר איין ענקעל דעם באראָנס יאמעס פֿאָן ראָטהשילד, דער דאס פּאריזער באנק-הויז, אונד דעם באראָנס נאטהאן פֿאָן ראָטהשילד, דער דאס לאָנדאָנער באנקהויז געגרינדעט האט. נאטהאניעל, זאָהן דעם לאָנדאָנער נאטהאן פֿאָן ראָטהשילד, הייראטעטע נעמליך דיא באראָנעססע שארלאָטטע, טאָכטער דעם פּאריזער יאמעס פֿאָן ראָטהשילד. אויס דיעזער עהע שטאממטע נון דער עבען פֿערשטאָרבענע יאמעס פֿאָן ראָטהשילד, דער איין אלטער פֿאָן בלאָס 37 יאהרען ערררייכטע. דיעזער וואר פֿערהייראטעט מיט דער באראָנין טהערעזע פֿאָן ראָטהשילד אויס דעם פֿראנקפֿורטער הויזע. ער הינטערלעסט צוויא קינדער, איינעס אים אלטער פֿאָן 7 אונד דאס אנדערע אים אלטער פֿאָן 9 יאהרען. דער פֿערשטאָרבענע וואר אין לעטצטערער צייט אָפֿטערס קרענקליך. ער גאלט אין פּאריז ניכט בלאָס אלס אייסערסט וואָהלטהעטיגער מאנן, זאָנדערן אויך אלס פֿריינד אונד פֿאָרדערער דער וויססענשאַפֿט. אָבוואָהל פֿאָן מאנגינפֿאכען באנקגעשעפֿטען אין אנשפּרוך גענאָממען, האטטע ער דעננאָך אויך נאָך צייט, זיך מיט וויססענשאַפֿטען צו בעפֿאססען. ער וואר פּרעזידענט דער אין פּאריז פֿאָר איינינען יאהרען ער-

פֿאָלליעטאָן.

אויס איינער אונטערגעגאנגענען וועלט.

(32-טע פֿאָרטזעטצונג.)

מיט דעם טאָדע דעם יידישען העלדען יהודה פֿירכטעטע מאן, דאס נונמעהר אויך אללע ערוננגענשאַפֿטען דער חשמונאים פֿערלאָרען געהן ווערדען. דער באָזע כהן גדול אלקימאָס, דער נאך דעם זיעגע דעם יהודה איבער ניקאנאָר אויס ירושלים פֿליכטען מוסטע, וואורדע נון נאך דעם טאָדע יהודה'ס אין זיין אמט איינגעזעטצט אונד פֿאָן דעם סירישען פֿעלדהעררן באקכידעס בעשיטצט.

אבער נאך דעם טאָדע פֿאָן יהודה איבערנאהם זיין ברודער יונתן דיא פֿיהרערשאַפֿט. יונתן בעזאס וואָהל ניכט דיא קריעגס-טיכטיגקייט זיינעס ברודערס יהודה, אבער ער פֿערשטאנד עס, איינער אָפֿפֿענען שלאכט אויס דעם וועגע צו געהען, יעדע שוועכע דעם פֿיינדעס אויספֿינדיג צו מאכען אונד יערע פֿערוויקעלונג דעססעלבען מיט קלוגער בערעכנונג פֿיר זיך אויסצונוטצען. דאדורך בראכטע יונתן דעם סירישען פֿעלדהעררן באקכידעס גראָסע פֿערלוסטע ביי, זאָ דאס באקכידעס מיט יונתן איינען פֿריעדען שליעסען מוסטע, דער דען יודען גראָסע פֿאָרטהיילע בראכטע. דיא סירער ליעסען נון דען יונתן אלס כהן גדול אין ירושלים הערשען. דער באָזע כהן גדול אלקימאָס וואורדע פֿאָם שלאגע געטראָפֿפֿען, וואָראויף ער זיינע באָזע זעעלע אויסהויכטע. קורץ פֿאָר זיינעם טאָדע ליעס דער באָזע אלקימאָס נאָך איינע בויליכע פֿערענדערונג אים בית המקדש פֿאָרנעהמען, וועלכע פֿערענדערונג אונד נייערונג מאן אלס פֿערזינדיגונג בעטראכטעטע — אונד זיין פּלאָטצליך איינגעטרעטענער טאָד גאלט אלס איינע גאָטטליכע שטראָפֿע וועגען דיעזער זינדע. יונתן ליעס נון דאס בית המקדש הערשטעללען אונד פֿערריכטעטע אם סכות צום ערסטענמאלע אלס כהן גדול אויס דעם הויזע דער חשמונאים דען דיענסט אים בית המקדש.

אינצווישען וואר אין סירען איין טהראָן-וועכסעל איינגעטרעטען. איין יונגער פּרינץ, נאמענס טהעאָס, קאם אונטער דער אונטערשטיטצונג דעם פֿעלדהעררן טריפֿאָן אויף דען טהראָן. יונתן אונטערשטיטצטע נון דיעזען טריפֿאָן אונד דען נייען סירישען קאָניג. אבער טריפֿאָן האטטע דיא אונרעדליכע אבזיכט, דען יונגען סירישען קאָניג צו בעזייטיגען אונד זיך זעלבער אויף דען טהראָן צו שווינגען, אונד דא טריפֿאָן פֿירכטעטע, דאס יונתן דיעזע אונרעדליכע אבזיכט ניכט צור אויספֿיהרונג קאָממען לאססען ווערדע, זאָ זוכטע ער מיטטעל אונד וועגע צו פֿינדען, דען יונתן צו בעזייטיגען.

טריפֿאָן לאדעטע דען יונתן איין, נאך עכו צו קאָממען, אונטער דער אויסרעדע, דאס ער איהם איינע בעדייטענדע מעהרעס-פֿעסטונג אבטרעטען וואָללע. יונתן קאם מיט איינער גראָסען בעגלייטונג; דיעזע בעגלייטונג וואורדע נון פֿאָן דען לייטען דעם טריפֿאָן ניעדערגעשלאכטעט אונד יונתן צום געפֿאנגענען געמאכט. טריפֿאָן פֿערלאנגטע פֿאָן דען יודען איין בעדייטענדעס לאָזע-געלד פֿיר דיא פֿריילאססונג דעם יונתן, וועלכעס דיא יודען אויך הערגעגעבען. טריפֿאָן נאהם דאס געלד צו, ליעס אבער דעננאָך דען יונתן זאממט זיינען זאָהנען היגריכטען. זאָ ענדעטע דער צווייטע יידישע העלדען-אנפֿיהרער אויס דעם הויזע דער חשמונאים, דער פֿינפֿצעהן יאהרע מיט קלוגהייט, געשיק אונד היננעבונג דיא זאכע זיינעס פֿאָלקעס געפֿיהרט האטטע. אויך זיינע לייכע וואורדע אין דעם ערב-בעגרעבניססע דער חשמונאים צו מודעים בעשטאטטעט.

נאך דעם טאָדע דעם יונתן וואורדע זיין ברודער שמעון צום אנפֿיהרער געוועהלט. דיעזעם שמעון געלאנג עס נון ענדליך, דאס יידישע רייך פֿאָם סירישען יאָכע גענצליך צו בעפֿרייען, דיא שענדליכע גריעכישע נעאָלאָגען-פּארטייא צו בעזייטיגען אונד דען יודען איינע געזיכערטע זעלבסטשטענדיגקייט צו פֿערשאַפֿפֿען. (דער טאג, אן וועלכעם דיעזע פֿאָללשטענדיגע זעלבסטשטענדיגקייט דעם יידישען רייכעס אויסגעשפּראָכען וואורדע, נעמליך יום כ"ג אייר, וואר לאנגע פֿאָן דען יודען אלס פֿעסט-טאג געפֿייערט.) — זייט חרבן בית ראשון וואַרען נון דיא יודען אונטער דיעזעם שמעון צום ערסטענמאלע ווידער איין פֿרייעס אונד זעלבסטשטענדיגעס פֿאָלק. שמעון וואר נון צום רעגיערענדען פֿירסטען (נשיא ישראל) ערנאננט; ער ליעס איינענע יידישע מינצען פּרעגען, פֿאָן וועלכען מינצען זיך נאָך איינינע ביז אויף דען הייטיגען טאגע ערהאלטען האבען.

עס קאמען נון פֿיר שמעון מעהרערע יאהרע דער רוהע אונד דעם פֿריעדענס, אן וועלכען ער דיא אינגערען רעליגיאָנס-אנגעלעגענהייטען אָרדנעטע, אקערבויא אונד האנדעל פֿאָרדערטע אונד דאס ארמען-וועזען בעדייטענד פֿערבעססערטע.

אינדעססען וואר עס אויך דיעזעם שמעון ניכט בעשיעדען, אין פֿריעדען זיין לעבען צו בעשליעסען. שמעון האטטע איינען שוויעגערזאָהן, נאמענס תלמי. אין דיעזעם ערוואכטע דיא לוסט, זיינען שוויעגער-פֿאטער צו בעזייטיגען אונד זיך צום בעהערשער דער יודען צו מאכען. תלמי